

Sy-li spēwał,
Pilnje džéłá,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosé ma;
Bóh pak swérny
Přez spař mérny
Čerstwosé da.

Njech ty spēwaš,
Swérnje džéłáš
Wšédne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoń ty.

Z njebies mana,
Njech ói khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew ćel

F.

Sserbske njeđzelske łopjeno.

Wudawa šo kóždy šobotu w Šmolerjež knihicziščerńi w Budyšinje a je tam ša šchtwórtlětnu pschedplatu 40 np. dostać.

11. njeđzela po šwjatej Trojizy.

Romsk. 1, 16—25.

Šafnje tu Pawoł Bože šjewjenje w štwórbje wob-
šwědcza. A šawěrnje, njeje žyła štwórbja kaž wulka kniha,
kotraž psched čłowjekom woczinjena leži a jeho wuczi,
Boha pšnacž a čješćicž? Žana ruka ju njemóže wob-
jimacž, žane wóczko jeje listna njemóže pschelicžicž, ale
šchtóž woczi ma k widženju a wušchi k šlyščenju, tón
namaka w njej tyšazkróčne psalmy, ke kotrymž wšchitko
šobu spēwa, hrimanje na njeby a ptacžik na hałozžy,
liščo na šchtomje a žohnowane žně na polach. A tola
Pawoł pschi tutym šjewjenju w štwórbje stejo njewoštawa,
jako by došahaze žórko bylo, Boha pšnacž a k šjedno-
čženštwu k Bohom pschicžicž; ně, wón na druge krašnišche
šjewjenje pokazuje, mjenujžy na to, kotrež je šo psches
Šhryštuka štało: jenicžy ewangelij wot Šhryšta je móž
Boža, kotraž šbóžnych čžini. Wón potajkim na štronje
tych nješteji, kotřiz mēnja, šo drugeho šjewjenja njepotrje-
baju, šhiba w štwórbje, a žaneje drugeje Božeje šlužby,
šhiba teje, kotruž wonkach pod módrým njebjom džerža,
hdžej, kaž wudawaju, šo bóle k Bohu pšbēhnjeni a we
šwojej wutrobje šapschimnjeni čžuja, dnyžli w čžēšnej,
čžmowej žyrkwi. Šchto je na tutym mēnjenju? Našcha
epistola naš wuczi: w štwórbje šo Bóh nam šjewi,
a nam rošestaja 1. šo je temu tak, 2. tak daloko je
temu tak.

1. „Šo wěmy, šo Bóh je, to je jim šjewjene; psche-
tož Bóh je jim to šjewi k tym, šo Boža njewidomnošć,
to je jeho wěčna móž a bójštwó, šo widži, hdžyž my na
škutkach to šrošymimy, jako to je štworjenje šwěta.“ Bože
njewidomne byče móže šo se štwórbje pšnacž. Šdžejžtuli
čžłowjek šwojej woczi škóžuje, wšchudžom jemu žiwe, jasne
šwědcženia a wopokasma Božeje wšchedomožy, mudrošće a
dobročžiwosče napschecžiwó štapaju; wón trjeba jenož na
jich čžer kēžbomacž, duž k wěštosčžu tež jeho bójštwó pš-
šnaj, kotrež jemu tak widomnje bliško štupa. Čži šu reho
dla bjes šamolwjenja, kotřiz wudawaju, šo wo Bošy ničó
njewjedža a wjedžecž njemóža, dolež šo jim Bóh njeje
šjewi. Ale kēžbuja drje wšchitžy na tuto šjewjenje, kotřiz
šchescžijanške Bože šlužby šazpawaju, wudawajo, šo Bohu
w štwórbje šlužža? Ach, my čžygli woprawdže wjedžecž,
kelko k nich na šwojich wukhodžowančach a wulětach k žyła
na Boha špomina. Bychu-li to čžinili a njebychu-li pschi
tym jenož na šwoje šwješelenja myšlili, ale na Božu
wšchedomóž, mudrošć a dobročžiwosčž, woprawdže, dha
bychu psches kóždy kšód do polow a do lēšow šo š nowa
nucženi čžuli, hromadže k tymi, kiž šo k Bohu w Božim
domje modla, kšwalbne kšerlušche šanoschowacž!

Čžucžiwu wutrobu a pschijimnu myšl dyrbišch wšchaf
mēcž, čžješch-li Bože šjewjenje w štwórbje šrošymicž, a
čžišteje wutroby dyrbišch byčž, šo šo psches štwórbu njeby
šawješć, ale k Bohu wješć dał. Tajka wutroba šmēje
š wobkšada se štwórbu šawěšće wšchewjenje a pšhlyjenje.
Čžuje-li šo psches njemēr a ropot šwěta šranjena a wot-

pjata, o kak derje czini jej merna czischina Bozeje stworbny! Se-li psches nekajku swadu a roskoru sweta do njepektoja pschischla, psches wuhob do stworbny so sašo smeruje. Chze-li mróczel njespokojnoszcz a staroszcz so na nju lehnycz, duž pohladnje horje k jasnym hwesdam, a mróczel so sašo roščehnje. O jara wjele móže stworbna naš wuczic, bychmy-li jenož pschezo na jeje wuczby poskuchali, njeby-li jenož nasche wóczko tak klepe, nasche wucho tak hluche sa tute wuczby bylo! Nasch Ebóznik sam dže nam pschivola: „Pohladajče na ptaki pod njebjesami: wone njebyja, wone nježnu ani njechowaju do brožnjow, a wasch njebjeski Wóczez je wschaf sezimi. Wohladajče lilije na polu, kak wone rostu, wone nježelaju, tež nje-pschadu. Ja praju wam, so tež Salomon we wschitkej swojej krafnosczzi njeje tak wuhotowany byt, jako jena tych kamych.“ (Mat 6.) Kaž tu pschecziwo małowérje, tak předuje Bóh psches stworbny tež pschecziwo njemernosczzi a njesdžeržliwosczzi a kóždemu pschirodže napscheczimnemu waschnju a potasuje, so ma we swojej stworbje mēsta doscz sa wschitkich, a so móža so wschitzny napscheczič a wjeselicz, hdyž jenož jedyn njecha wschitko sa sebjie mēcz a sam wuziwacz, schtož je sa wschitkich postajene. A kaž rola a schtom swojeho ploda njesapowjeduje, kaž kóžde stworjenje swoj nadawt dopjelnja, kaž žane i puczja, jemu postajeneho, njewustupa ani jakoň swojeho stworiczela njeschestupja, tak dyrbi człowjet i teho nawuknycz, so wón njeje teho dla „wjazy dnyžli wone“, so by so Bohu a jeho wēcznym jakonjam sebi k schodže a k skazenju wuwinyt, ale so by Boha czelczit a so jemu dżakowat. To pak człowjekoj njejsu czinili, teho dla bu jich rosom psches hordoscz faczmity a jich wutroba wot žadosczje czela a žadosczje woczow a hordosczje žiwjenja jata. Duž bu jich wuhlad do stworbny bluki a smuczeny a Bože siewjenje w stworbje jim njejakne a njedobahaze.

2. Schto tola sebi ludžo njejsu wschitko se stworbny wuczitali! Nunjež so sa mudrych mējachu, bēchu tak blašni, so njejsu žaneho Boha w stworbje namakali, ale so pschewobroczi krafnoscz njesachodneho Boha na podobnoscz, so by podobna byla na sachodneho człowjeka a na ptaki, na schtyrinohate a po semi lažaze swerjata, a tajkim pschiboham so bójsku czescz wopokasowali! S pschirody so dopokasacz chzyli, so człowjet žaneho ducha a žaneje nješmjertneje dusche nima, so so człowjetej dže kaž skotu; kaž tón wumrje, tak wumrje tež tamny, a maju wschitzny jenaki dyh. Haj samo tajzy so wustupili, kotrymž, schtož se a dobre mjenujemy, ničžo njeje, dokelž so woboje, kaž so i pschirody spósnali, jenož na pschirodne faczowanja a hibanja moshow a žikow saložuje! Duž mēnja, so so ludžom wschaf njemóže sa slo bracz, hdyž morja, mandželstwo lamaju, franja, so pschiskłodžeja; wbošy dže po swojim pschirodženju hinať njemóža! Sich pschirodžene pschihilenje k temu nusuje, kaž tigra k krejrosleczu a rapaka ke franjenju! Tak móže so człowjet pschi wschitkim siewjenju Božim w stworbje sašlepicz a sawjescz! S nami by hubjenje bylo, njebychmy-li žaneho drugeho siewjenja mēli, khiba jenož w stworbje, hdyž nasch rosom tak lohko bludzi a je nascha wutroba tak sawjedliwa.

A na kelko praschenjow, kotrež w kóždej po wumozenju sdychowazej wutrobje wustupuja, nam stworbna i žyła žaneho wotmolwjenja njedawa! Wona czi ničžo njepraji wo Božej potajnej radže a woli k naschej sbóžnosczzi, ničžo njewē ani wo swjatym a prawym, ani wo hnadnym a

šmilnym Bošy, czi njesiewja potajnstwo twojeje dwojakeje pschirody, hdyž se swojim czēkom semi pschiskuschesch a sa swoju duschu tola w ničim semskim polneho spokojenja njenamakach, czi njewotkrywa potajnstwa wumozenja, czi ničžo njepraji wo nowym narodže, wo wobnowjenju a wušwjeczenju człowsteje wutrobny, czi njedawa žaneje nadžije na wēczne žiwjenje.

Stworbna je Bože siewjenje, ale niz jenicže a tež niz najwyschschje. Wona je jenož, tak rjez, drašta najwyschschjeho. Něšto hižom je, móžesch-li so wobrubna jeho drašty dótknycz, pschetož tež i tuteje hojerste mozy wuhadžeja: jeho šameho halle smējesch, hdyž so jeho krafnoscz widžit we wobliczu teho, kiž rjekny: Schtož mje widži, tón widži Wótza. Duž njehanbujmy so ewangelija wot Ahrysta, w nim je siewjena ta prawdoscz, kotraž psched Bohom placzi!

Samjeť.

M. w Hr.

Khwalobny khērlusch.

(P. Gerhardt.)

Słóž: Dženš khwalče Boha, kchesczenjo —

O człowste džeczi, woprucze
Džak Bohu wjerschnemu,
Kaž jemu byly jandželste
Tež khwalbu dawaju.

Bóh spokojnu nam wutrobu
A šradnoh' ducha daj,
Wschu hrosu, staroscz, šrudobu
Do morja šahrejebaj.

Haj, wotuczče a špewajče
Něť jemu radošnje,
Wón krašne skutki potaže
Nam wschudžom na šwēczje.

Chyhl sa nasch lubny wótžny kraj
Něť stajny spožczowacz;
Wón wschemu domej šbože daj
A chyhl jón žohnowacz!

Kaž je wot naschej kolebki
Nam czerstwu strowoscz dal,
Tak je tež w swojej šmilnosczzi
Pschez' i nusy wupomhať.

Bóh pschewodžuj tež i lubosczju
Naš wschitkich kóždy czaš;
Wschu wobczježnoscz a czēšnotu
Šak wobroczej wot naš.

Smy husto seho šrudžili,
Šso nam pak skhiluje,
Naš i prutom mile pschepuschczzi
Na šprawne rostacze.

Kaž dokho w žiwjenju tu šmy,
Bóh naš tež wobšbožuj;
A hdyž my wotšal pónđžemy,
Naš hnadnje pschewodžuj.

Hdyž šmjertne štorci bliža so,
Nam šandžel woczki šam,
A posbēhñ na naš woblicžo,
Naš pscheshadž k njebjesam.

Surij Bróšf.

Prēdowanje wo komecze i lēta 1857.

Sdželil Kapleť, i.

Kaž šmy w tymle lēče na njeju komet widželi, tak bēšče tež 1857 wulki komet widžecz, a wēschczachy tehdy mudracžkojo, so wón 13. junija naschu maczej semju pōžrēje. Šajimate je, škyšchecz, kak džen na to, 1. njeđzeli po šwjatej Trojizy, D. Ahlfeld, w swojim czašu šlawny předať pschi Miklawšchowej žyrtwi w Šipšku, šwoje přēdowanje šapoczja. Wón takle rēczeschje:

„Duž šwēt tola hišchče steji a 13. junij je šaschoť kaž wschitke dny. O kak šhwatniwy je tónle narod, wēricž wschemu temu, schtož człowjekoj rēczja a pišaju. Šprawna wēdomoscz, kotrež je tón šnjes ponižnoscz spožczil, woblicžuje, so ma so w lētach 1856—1858 wulki komet naschej semi pschibližowacz. Dokelž wona wē, so je, schtož wēmy, nježyke, so jara na kēžbu

neje šamšneje dušče rukowaschtej. Ale tola je kralowa Luisa hiščeže w posdžiškich lětach njedospolnošč dobreho duchowneho roswuczenja jara saczuwaka a je hiščeže jako kralowa a macz sa tym stala, ščžečebisny šwojeho woczehnjjenja w młodych lětach we wobkhabže i najlěpšchimi a prěnimi duchami tamneho čaša wupjelnjecz.

Džěl šwojich młodych lět je prynzešna Luisa potom na hrodže Brojich, wobšedženštwje šwojeje wowski, pola Müllheima ležazym, wužiwaka. W dalokich čžemnych khodach wulkeje jahrody, pod khlódkom móžnych dubow, Luisa se šwojej šotru Frideriku šo šwojeho žiwjenja šwešeli. Tudy wo wšy tež i wješnymi džěčžimi wobkhabžowajo i nimi wješele a šrudobu šnješe. Tudy tež běšče, hđžež nastróžena woczehnjekta w čašu, hđžež šcharlach wo wšy šakhabžesche, prynzešnu po dolhim špróžnym pštanju w kžžžy khudeho khoreho džěšča namaka, i prawej ruku horzu ruku khoreho džěšča džeržo, w lěwizy knihu, i kotrejež horjazemu džěšču bajki čžitashche.

A potom tamne šbožowne dnj sa prynzešnu pšchindžechu, hđžež do jeje młodeje wutrobny prěnja pruha čžopleje lubošče sacžahny, tamna hodžina, hđžež wušwolenemu šwojeho žiwjenja prěni ras do woczow pohlada. Wššo, čžab drje bě šy, w kotrymž je nalěčžo jejneho žiwjenja šakčželo. W Franzowskej revoluzija howrjesche a šwoje žokny hacž do němskich krajow walesche. Wjerčhojo na šwojich trónach tšchepjetachu, a někotryžkuli šary šeršawy kraj šo šatšchafny. Pruski kral Bjedrich Wylem II. běšče w šwjasfu i Awstriškej franzowskemu revoluzijskemu wójsku wóžnu pšchipowjedžil, šo bychu šo w Franzowskej šašo kralowšta mž a šarjadowane wobštejnosče postajike.

Šowjesčž wo žalostnych podawkach w Franzowskej bě tež našču šwóžbu jara njeměnu ščžinika, a dodelž šo w Darmstadeče wjazy wěščži njeczujachu, šo do mašeho měrneho městacžka Gildburghausena podachu. Tole male knjejštw wošrjedž turinškich lěšow i jich žiwicžnym wonjenjom, i jich čžemnymi jědlemi a šchmrěkami běšče taš prawje k temu šhmane, nastróžene wutrobny šašo šmėrowacž. Knihy, šabawjenja, čžitanje, hraški, roškhodžowanje a wujěšdy běchu žyše wješele tamneho čžaša. Ale, ščtož běšče hłowna wěž, wšchitzny šo pšchi tym wješeli a šakitani šacžuwachu.

W tutej čžiščinje, kotruž móžemy my čžłowjekojšo dwazdyteho lětštotka lědom hiščeže myšlicž, běšče hižom pšchikhab lista něščto jara wažne. A šo wot hešenskeho wjerčha pšchindže a ša knjeni pšcheproschenje do woješškeho lěhwa wopšchijesche i wabjazym wuhladam, pšchi tešle škladnosčži pruskeho krala šesnacž, šahorjenje jenož hiščeže powjeshči. Wóšny we wosju šedžachu a dale džěšče štaremu Frankfurtej napschecžšo. Štacžki koło wołošo nalětne špěwy šaspěwachu, a naščej Luisy šo hiščeže njedžijesche, šo nalěčžu šwojeho žiwjenja napschecžšo jědže.

Běšče na rejach wošebneho doma w Frankfurče nad Majnom, hđžež šo wutrobje prynzešny Luisy a jejneho posdžiškeho mandželškeho k wěčžnemu šlubej namakašchaj. Hiščeže w posdžiškich lětach, jako běšče šo šwěrna towaršška jeho žiwjenja hižom dawno wot jeho boša torhnyla a wón šamlutki pšches žiwjenje džěšče, je kral Bjedrich Wylem III. w šwjecženej hodžinje biskopej Šylertej, kž je posdžiščo žiwjenje šwojeho krala wopškal, wo šacžiščžu, kotryž je prynzešna Luisa tehdy k prěnjemu rasej na njeho ščžinika, i hłubokim pohnuwanjom wušnaš, šo je tónle wošomiš, hđžež šo prěni ras wohladašchaj, i došom tež byl wošomiš horzeje lubošče, kotraž mješ nimaj našta. Šnutškwony hłób bě jemu prajil: „Čžiči pšchikšuscha, abo hewal žana na šemi.“

22. dezembra lěta 1793 prynzešna Luisa se šwojej šotru Frideriku pod wyškanjom wobhdlerštwja do Barlina šacžahny.

Měšchčžanske wyschnošče, rjemješknštwja a pošłanštwja měšchčžanow wobej prynzešni i čžesčžu pšchewodžachu.

Dwaj dnjej posdžiščo, Wóži wječžor, šo w kralowškim hrodže w Barlinje šwjatoczny kwaš prynzešny Luisy i pruskim kónprynžom šwjecžesche. Wošebje we wyschšich ludownych woschach w tehdomnym čžaju lohšomhšlne mēnjenje wo šwjatosčži mandželštwja knježesche. Tu běšchaj młody kónprynž a młoda kónprynzešna, kotraž šwojemu lubej šašo i dobrym pšchikladom prjódždžěšchaj. A wopradowže, žohnowanje njewuwoshta. Šapoczachy šašo mandželštwšo jako něščto wyšoke a šwjate čžesčžičž.

Wutrobne žiwjenje młodeju mandželškej nječ wot wjele pšchikladom, kotrež mohle šo na tutym měšče powjedacž, jedyn nam pšchew woczži štaji. Kónprynž a kónprynzešna šej šwažišchaj, tehdomnemu dwórškemu wachnju našchecžiwšo mēššo prosteho „Wš“, i kotrymž wošebny mandželški tehdy k šwojej mandželškej rěčžesche, wutrobne „Tš“ mješ šobu trjebacž, k wulšemu nastróženju dwórškeje komornizy, kotraž w tym porokahóšne pšchewšupjenje dwórškeho wachnja widžesche.

Wšchudžom běšchaj młodaj mandželštaj, kotraž běšchaj mješ tym na kralowški trón pšchikšloj, w ludu lubowanaj. Wšchede wšchēm paš na kuble šarež, kotrež, pola šotsšdama ležaze, kralej šluschesche. Šo šo taš prawje šaknje poššowasche, hdyž žnjowy šwjedžen šwjecžachu. Šotom kral a kralowa wješele mješ žnježarjami a žnježarškami rejwacžtaj.

Šjane, krašne dnj, čžahy čžišteho šboža młoda kralowa w prěnych lětach šwojeho mandželštwja wužiwasche. Šajke wješele, jako młoda macžer prěnje džěčžatko na rukomaj džeržesche, jako w jeho wothladanju a hajanju nowu šłódku pšchikšuschnoščž šacžuwasche. Ščto běchu wšchitke wulke dwórške šwjedženje a wješela wulšeho šwěta napschecžiwšo tymle čžichim, čžišnym wješelam najčžiščžiškeho macžerneho šboža?

Ale bóšny hinaš pšchindže. Šahle nješbože na Prusku a jejny kralowški dom pšchindže. Napoleon I., kž běšče hižom pošš Europy dohnyš, šwojej lašomnej woczži tež na pruske kraleštwšo šložil. Šacž dotal běšče šo měrnemu kralej Bjedriškej Wylemej III. radžiko, šwojemu krašej mēr šdžeržecž. W prěnych dnjach oktobra lěta 1805 Napoleon paš kraleštwu Bjedrišcha Wulšeho tajku šchidwu ščžini, šo ju kral njemóžesche na šebi šnješčž, nochžyšche-li wón a šwój kraj wšchu nahladnosčž a čžesčž šhubicž. 8. oktobra lěta 1805 franzowški general Šellermann se šwojim wójskom pola Šickershausena prusku mješju pšchekrocžil. Šchlahi, kotrež na mješju štejachu, buchju rošbite, pruszy hušarajo, šošizž šo pšchecžiwšo tajšemu šlutfokranju wobarachju, buchju šacžerjeni a na tajke wachnje ludowe prawa šranjene. Šónle šlutf, pšchecžiwšo kotremuž kral pola franzowškeho poššłanza protestowasche, běšče naštorš k nješbožownej wóžnje lěta 1805.

(Pšchichodnje dale.)

Wšchelake i bliska a i daloka.

Šetušče manevry 12. armeekorpsa budža šo mješ Budyščinom a Šamjenžom wotmēcž. Duž šmēja tež našči šeršžy hospodarjo wošatow hospodomacž.

„Bombaj Wóš“ njeje jenož pola knješow duchownych, ale tež we wšchěch pšchewawarňjach „Šerb. Nowin“ na wšach a w Budyščinje doštacž. Na šchtwórcž lěta šlacžil wón 40 np., jenotliwe čžišla šo ša 4 np. pšchewawaju.